

Sygn. akt III AUa 753/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Sędziowie: SSA Joanna Baranowska

del. SSO Karol Kotyński

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 grudnia 2015 r. w Ł.

sprawy **E. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji E. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 11 lutego 2015 r. sygn. akt VIII U 3332/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 753/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 1 sierpnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał E. J. prawo do emerytury od dnia (...)r. z racji kończenia wieku emerytalnego 65 lat i 5 miesięcy oraz ustalił wysokość emerytury mieszanej, obliczenia wysokości emerytury w części dokonano zgodnie z zasadami art. 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Drugą decyzją z dnia 1 sierpnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 20 czerwca 2014 r., obliczając wysokość emerytury przez przyjęcie kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. Emerytura stanowi równowartość kwoty, będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień osiągnięcia wieku emerytalnego. Organ rentowy przyjął, że kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 1.5915,62 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 46.5162,99 zł, suma kwot pobranych emerytur wynosi 11.7808,50 zł, a średnie dalsze trwanie życia ubezpieczonego to 209,80 miesięcy. W tym stanie rzeczy wyliczona kwota emerytury wyniosła 1.731,51 zł.

W odwołaniu od każdej z decyzji z dnia 18 września 2014 r. E. J. wniósł o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem najkorzystniejszego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia, tj. 131,84%. W odpowiedziach organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań.

Zarządzeniem z 21 października 2014 r. obie sprawy zostały połączone celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 11 lutego 2015 r. oddalił oba odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił, że E. J. urodził się (...) Z zawodu jest motorniczym.

Decyzją z 29 maja 1989 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonemu prawo do renty inwalidzkiej II grupy inwalidów od dnia 10 maja 1989 r. Podstawę wymiaru renty stanowił dochód, będący podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z okresu 12 miesięcy - od maja 1988 r. do kwietnia 1989 r. Z kolei decyzją z dnia 30 marca 1992 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął, od dnia 10 maja 1989 r., do ustalenia podstawy wymiaru renty inwalidzkiej III grupy inwalidów dochód, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 3 lat, tj. od 1979 do 1981 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 131,84%.

Decyzją z dnia 27 kwietnia 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał E. J. prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 r. (w obniżonym wieku). Do obliczenia wysokości emerytury w myśl art. 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy przyjął dochód, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych, tj. z lat 1968 - 1975, 1977 - 1988. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 89,23%, zastosowano nową kwotę bazową 2.578,26 zł. Wnioskodawca złożył odwołanie od decyzji. Prawomocnym wyrokiem z dnia 13 października 2009 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie od decyzji z dnia 27 kwietnia 2009 r.

Decyzją z dnia 10 maja 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeliczył emeryturę wnioskodawcy na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tak obliczona emerytura okazała się korzystniejsza. Ubezpieczony złożył odwołanie od tej decyzji, prawomocnym wyrokiem z dnia 2 marca 2011 r. w sprawie VIII U 1193/10 Sąd Okręgowy w Łodzi odwołanie oddalił.

Z dalszych ustaleń wynika, że E. J. był zatrudniony w okresie 27 października 2007 r. do 30 września 2008 r. w Salonie (...) w wymiarze 1/2 etatu na stanowisku fryzjera. Od dnia 15 grudnia 2008 r. był zaś zatrudniony jako portier w Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w Ł.. W okresie od 1 maja 2009 r. do 28 lutego 2011 r. odwołujący się pracował w firmie (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. jako pracownik dozoru w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zaskarżoną decyzją z 1 sierpnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. obliczył wysokość świadczenia następująco: do ustalenia podstawy wymiaru emerytury organ rentowy przyjął podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, tj. 1969 - 1975, 1977 - 1988 i 2010, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 89,85%, zastosowana kwota bazowa to 3.191,93 zł. Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił okresy składkowe w wymiarze: 32 lata 1 miesiąc 1 dzień. Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych organ rentowy obliczył wysokość emerytury przez przyjęcie kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień osiągnięcia wieku emerytalnego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął, że kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 15.915,62 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 46.5162,99 zł, suma kwot pobranych emerytur wynosi 117.808,50 zł, a średnie dalsze trwanie życia to 209,80 miesięcy. W tym stanie rzeczy wyliczona kwota emerytury to 1.731,51 zł. Organ rentowy obliczył także wysokość emerytury na podstawie art. 183 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wobec osiągnięcia wieku uprawniającego wnioskodawcę do emerytury w 2014 r. wysokość jego emerytury od

20 czerwca 2014 r., wynosząca odpowiednio 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy oraz 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, dała 1777,67 zł. Emerytura ustalona tą decyzją została zawieszona, ponieważ okazała się świadczeniem mniej korzystnym, nadal będzie wnioskodawcy wypłacana dotychczas pobierana emerytura kapitałowa (wcześniejsza). Druga zaskarżoną decyzją z dnia 1 sierpnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 20 czerwca 2014 r., obliczając wysokość świadczenia przez przyjęcie kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. Emerytura ta stanowi równowartość kwoty, będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień osiągnięcia wieku emerytalnego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął, że kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 15.915,62 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 465.162,99 zł, suma kwot pobranych emerytur wynosi 117.808,50 zł, średnie dalsze trwanie życia to 209,80 miesięcy, a zatem wyliczona kwota emerytury wyniosła 1731,51 zł.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołania nie zasługują na uwzględnienie. W ocenie Sądu, z ustalonych okoliczności sprawy wynika jasno, że wysokość emerytury została przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych obliczona prawidłowo i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Sąd Okręgowy przypomniał, że do obliczenia części emerytury na podstawie art. 53 ustawy organ rentowy zastosował wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych, tj. z lat: 1969 - 1975, 1977 - 1988 i 2010 wynoszący 89,85% i aktualną kwotę bazową 3.191,93 zł. Zastosowanie aktualnej kwoty bazowej było możliwe dzięki uprzedniemu przeliczeniu podstawy wymiaru emerytury wcześniejszej na podstawie art. 110 ustawy, zgodnie z którym wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Organ rentowy zastosował zatem nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych, tj. 1969 - 1975, 1977 - 1988 i 2010, zastępując rok 1968 rokiem 2010. Z uwagi na to, że rok 2010 przypada po dacie nabycia prawa do emerytury wcześniejszej, możliwe było przeliczenie podstawy wymiaru z zastosowaniem aktualnej kwoty bazowej (art. 110). Tak przeliczoną podstawę wymiaru Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął do obliczenia kolejnej emerytury, zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W świetle powyższego Sąd stwierdził brak możliwości przyjęcia do obliczenia emerytury wiekowej wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty, zgodnie z żądaniem wnioskodawcy, w wysokości 131,84% z lat 1979 -1981 r., toteż odwołania od obu decyzji oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Wyrok ten w całości zaskarżył apelacją z dnia 30 marca 2015 r. E. J., zarzucając naruszenie prawa materialnego, polegające na błędnej wykładni art. 21 i art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu tak skarżący zakwestionował trafność poczynionych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a zaakceptowanych następnie przez Sąd pierwszej instancji, wyliczeń, co do wysokości przyznanego świadczenia emerytalnego, uznając je krzywdzące i niezrozumiałe. Zdaniem ubezpieczonego, to wskaźnik wysokości wymiaru pobieranej przez niego w przeszłości renty inwalidzkiej w wysokości 131,84%, jako najkorzystniejszy, powinien być uwzględniony do obliczenia wysokości przyznanej mu aktualnie emerytury, a organ rentowy bezpodstawnie zastosował mniej korzystny wskaźnik 89,85%.

Powołując się na powyższe zarzuty apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, stanowiącym w swej istocie powtórzenie zarzutów sformułowanych w treści oddalonych przez Sąd Okręgowy odwołań od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 sierpnia 2014 r., organ rentowy prawidłowo obliczył wysokość emerytury należnej E. J. z tytułu osiągnięcia przez niego powszechnego wieku emerytalnego. Z treści apelacji wynika jednoznacznie, że skarżący konsekwentnie domaga się przeliczenia przyznanego mu świadczenia, z uwzględnieniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru pobieranej wcześniej renty inwalidzkiej (renty z tytułu niezdolności do pracy) w wysokości 131,84%, tj. wskaźnika wynikającego z zastosowania podstawy wymiaru składek z 3 lat.

Z bezspornych okoliczności faktycznych wynika, że E. J. od dnia 10 maja 1989 r. pobierał rentę inwalidzką, początkowo II, a następnie III grupy. Decyzją z dnia 30 marca 1992 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ustalając podstawę wymiaru renty przyjął jako podstawę wymiaru składek dochód ubezpieczonego z trzech kolejnych lat: 1979 -1981, w konsekwencji czego wskaźnik podstawy wymiaru wyniósł 131,84%. W spornych decyzjach z dnia 1 sierpnia 2014 r. organ rentowy posłużył się nowym wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych, tj. z lat 1969 - 1975, 1977 - 1988 i 2010 wynoszącym 89,85 % i aktualną kwotę bazową 3.191,93 zł. Mając na uwadze treść apelacji stwierdzić należy, że zainicjowany spór dotyczył wyłącznie prawidłowości stosowania obowiązujących przepisów prawa materialnego, nie zaś trafności poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które tym samym Sąd Apelacyjny podzielił przyjął za własne.

Zgodnie z treścią art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, stanowi:

- 1) podstawa wymiaru renty - w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 5, albo
- 2) podstawa wymiaru ustalona na nowo w myśl art. 15.

Natomiast przepis art. 21 ust. 2 przewiduje, że ust. 1 pkt 1 stosuje się przy ustalaniu podstawy wymiaru:

- 1) emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do tej renty albo do emerytury.

E. J. jest osobą objętą hipotezą art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż miał ustalone prawo do emerytury w obniżonym wieku, a zaskarżonymi decyzjami ustalono dla wnioskodawcy emeryturę wiekową, a więc „emeryturę po emeryturze”. Decyzje te nie dotyczyły zatem przyznania prawa do emerytury osobie, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy - art. 21 ust. 1. Wprawdzie przepis art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury dla osoby, która wcześniej miała przyznane prawo do emerytury stosuje się przepis ust. 1 pkt 1, ale odesłanie to oznacza, że podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która miała już przyznane prawo do emerytury, stanowi podstawa wymiaru tej wcześniejszej emerytury, w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do emerytury po raz pierwszy, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 5, zgodnie z którym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%. Jest to obligatoryjny mechanizm przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała już ustalone prawo do emerytury.

Za bezpodstawne uznać należy żądanie ubezpieczonego o obliczenie podstawy wymiaru jego emerytury wiekowej ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru renty, pobieranej w przeszłości za zamknięty okres do 2009 r. Obowiązujące przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS takiej możliwości nie przewidują. Podstawę wymiaru emerytury oblicza się według art. 15 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to jest z uwzględnieniem wskaźnika podstawy wymiaru emerytury obliczonego z kolejnych 10 lat wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożono wniosek o emeryturę (ust. 1), względnie z 20 lat wybranych z całego okresu ubezpieczenia (ust. 6). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia ustalony z tych lat mnoży

się przez kwotę bazową, o której mowa w art. 19 ustawy, obowiązującą w dacie złożenia wniosku o emeryturę i w ten sposób otrzymuje się podstawę wymiaru świadczenia (ust. 4). W stosunku do osób przechodzących z renty na emeryturę, zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, możliwe jest ustalenie podstawy wymiaru emerytury z podstawy wymiaru renty. Dotyczy to jednak tylko tych osób, które w dacie składania wniosku o emeryturę względnie w dacie nabycia prawa do emerytury są uprawnione do renty. E. J. w dacie nabycia prawa do emerytury wiekowej nie był zaś uprawniony do renty.

Przypomnieć bowiem należy, że decyzją z dnia 27 kwietnia 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał E. J. prawo do emerytury wcześniejszej od dnia 1 marca 2009 r. Wynika stąd jasno, że ubezpieczony, będąc uprawnionym do renty z tytułu niezdolności do pracy wystąpił o emeryturę i nabył prawo do świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wysokość tej emerytury organ rentowy obliczył wówczas m.in. w oparciu o art. 183 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach, uwzględniając przy tym 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy oraz 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy. W części obliczonej w oparciu o art. 53 ustawy o emeryturach i rentach, Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił podstawy wymiaru składek z 20 lat kalendarzowych, tj. za lata 1968 - 1975 i 1977 - 1988. Obliczony na tej podstawie oraz z zastosowaniem nowej kwoty bazowej (2.578,26 zł) wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 89,23%. W części obliczonej na podstawie art. 26 ustawy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił zaś kwoty składek zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego z uwzględnieniem ich waloryzacji, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz średnie dalsze trwanie życia. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego organ rentowy przyjął wskaźnik wymiaru zastosowany przy rencie. Prawidłowość tej decyzji przesądzona została prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 13 października 2009 r.

Wynika stąd jasno, że mocą decyzji z dnia 27 kwietnia 2009 r. E. J. jako rencista nabył prawo do emerytury w obniżonym wieku tytułu pracy w szczególnych warunkach. Spornymi decyzjami z dnia 1 sierpnia 2014 r. ubezpieczony nabył zaś prawo do nowego świadczenia - emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Emerytura wiekowa stanowi zatem kolejne uprawnienie. Podkreślić należy, że w polskim prawie ubezpieczeń społecznych stosuje się różne kryteria dyferencjacji wieku emerytalnego: płeć, rodzaj pracy (zatrudnienie w szczególnych warunkach lub charakterze), przyczyny niezdolności do pracy (inwalidztwo na skutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, inwalidztwo wojenne lub wojskowe), kombatantstwo, dłuższy staż ubezpieczeniowy i inne. Skutkiem zróżnicowania przesłanek wpływających na ustalenie wieku emerytalnego jest występowanie kilka rodzajów emerytur. W judykaturze ostatnich lat ustabilizował się pogląd, że na emeryturę można przechodzić kilkakrotnie (por. wyrok uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13, LEX nr 1342169, wyrok Apelacyjny w S. z dnia 3 marca 2015 r., III AUa 471/14, LEX nr 1766064). W tym stanie rzeczy nie ulega wątpliwości, że nabycie przez E. J. prawa do emerytury wiekowej oznacza „przejście” z emerytury dotychczas pobieranej na nową emeryturę wiekową. W tego rodzaju sytuacjach przywołany przez skarżącego przepis art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie znajduje zastosowania w ten sposób, aby podstawę wymiaru emerytury ustalić z podstawy wymiaru poprzednio pobieranej renty.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację ubezpieczonego na podstawie art. 385 k.p.c., jako bezzasadną.

Przewodnicząca: Sędziowie: